

voorwaarden opties

ABN AMRO

November 2011

Voorwaarden Opties ABN AMRO

De Voorwaarden Opties ABN AMRO bestaan uit de Voorwaarden Opties en de Bijlage Opties

Voorwaarden Opties

Begrippenlijst

1. **Inleiding**
2. **Orders**
3. **Administratie van uw opties**
4. **Beleggersinformatie**
5. **Dekkingswaarde**
6. **Klachtenprocedure**
7. **Overige onderwerpen**
8. **Stoppen met beleggen in opties**

Bijlage Opties

Begrippenlijst

1. **Inleiding**
2. **Kenmerken van opties**
3. **De werking en risico's van opties**
4. **Orders**
5. **Eindigen en uitoefenen van opties**
6. **Doelen van opties**
7. **Exposure**

Voorwaarden Opties

Inhoudsopgave

Begrippenlijst

1. Inleiding

- 1.1. Hoe moet ik de Voorwaarden Opties ABN AMRO lezen?
- 1.2. Waarom staan er voorbeelden in deze voorwaarden?
- 1.3. In welke documenten van de bank staan de regels die gelden voor beleggen in opties bij de bank?
- 1.4. Waarvoor gelden deze Voorwaarden Opties ABN AMRO?
- 1.5. Wat gebeurt er als de bank de Voorwaarden Opties ABN AMRO wijzigt?

2. Orders

- 2.1. Welke regels gelden als ik een order voor een optie opgeef bij de bank?
- 2.2. Hoe toetst de bank mijn order voor een optie?
- 2.3. Wanneer keurt de bank mijn order voor een optie goed?
- 2.4. Wat houdt marginverplichting in?

3. Administratie van uw opties

- 3.1. Welke administratieve werkzaamheden voert de bank uit voor mijn opties?
- 3.2. Kan ik mijn opties overboeken binnen de bank of naar een andere bank?
- 3.3. Kan de bank mijn opties voor mij uitoefenen?
- 3.4. Wat doet de bank als mijn optie is aangewezen?
- 3.5. Wat mag de bank doen met mijn opties?
- 3.6. Betaal ik kosten bij uitoefening na expiratie?

4. Beleggersinformatie

- 4.1. Welke beleggersinformatie over opties kan ik van de bank krijgen?

5. Dekkingswaarde

- 5.1. Wat gebeurt er als ik een dekkingstekort heb door mijn margeverplichting?
- 5.2. Wat is de dekkingswaarde van mijn beleggingsproducten die gelden als zekerheid?

6. Klachtenprocedure

- 6.1. Wat moet ik doen als ik een klacht heb over beleggen in opties?

7. Overige onderwerpen

- 7.1. Wat betekent het voor beleggen in opties dat de bank een pandrecht heeft op mijn beleggingsproducten?

8. Stoppen met beleggen in opties

- 8.1. Wat moet ik doen als ik niet meer bij de bank in opties wil beleggen?
- 8.2. Kan de bank de Deelovereenkomst voor Opties met mij opzeggen?
- 8.3. Wat zijn de gevolgen als de Deelovereenkomst voor Opties eindigt?

Begrippenlijst

Bij de Voorwaarden Beleggen ABN AMRO vindt u een begrippenlijst. Die begrippenlijst geldt ook voor de Voorwaarden Opties ABN AMRO. In aanvulling hierop gelden ook nog de volgende begrippen.

Begrip	Betekenis
beurs	Elke beurs of handelsplaats waarop de bank uw orders uitvoert of door anderen laat uitvoeren. In deze voorwaarden wordt met beurs ook bedoeld de plaats waar de afwikkeling van opties plaatsvindt. Dit noemen we ook wel een clearingorganisatie. Wat een clearingorganisatie is, leest u in paragraaf 5.4 (<i>Wat is een clearingorganisatie?</i>) van de Bijlage Opties.
Deelovereenkomst voor Opties	De Deelovereenkomst voor Opties ABN AMRO is de overeenkomst die u met de bank heeft gesloten om te kunnen beleggen in opties bij de bank. De Voorwaarden Opties ABN AMRO horen bij deze deelovereenkomst. Deze deelovereenkomst is een aanvulling op de Overeenkomst Beleggen en vormt daarmee een geheel.
dekkingswaarde	De dekkingswaarde is de waarde die de bank aan uw beleggingsproducten toekent voor bepaalde doelen. Deze waarde is van belang voor de zekerheid die u van de bank moet aanhouden als u bepaalde opties schrijft (zie ook het begrip marginverplichting).
marginverplichting	Marginverplichting is de verplichting om margin aan te houden. Margin is de zekerheid voor de verplichtingen die u op u neemt voor een ongedekt geschreven optie. Deze zekerheid moet u aanhouden zolang u die geschreven optie op uw beleggingsrekening heeft. De margin drukt de bank uit in een bedrag en kan van dag tot dag variëren.
onderliggende waarde	De onderliggende waarde is het beleggingsproduct (bijvoorbeeld een aandeel) of een andere waarde (bijvoorbeeld een index) die u met een optie kunt kopen of verkopen. Soms krijgt u niet de onderliggende waarde zelf, maar de waarde ervan in geld. Zie ook paragraaf 5.7 (<i>Hoe kunnen opties worden afgewikkeld?</i>) van de Bijlage Opties.
optie	Een optie is een standaard contract. Hiermee koopt u een recht of gaat u de verplichting aan om: <ul style="list-style-type: none"> ▶ in een bepaalde periode (de uitoefenperiode); ▶ een bepaalde hoeveelheid van een onderliggende waarde te kopen of te verkopen; ▶ tegen een vooraf bepaalde prijs (de uitoefenprijs).

Leest u dit eerst

1. de Bijlage Beleggen, vooral paragraaf 2.11 (*Wat zijn de algemene kenmerken en risico's van derivaten?*) en paragraaf 2.12 (*Wat zijn de kenmerken en risico's van opties?*); en
2. de Bijlage Opties. Dit is de bijlage bij de Voorwaarden Opties ABN AMRO. U leest hierin wat opties zijn en welke begrippen gebruikt worden bij het beleggen in opties, zoals:
  - ▶ opties schrijven en kopen
  - ▶ expiratedatum
  - ▶ aanwijzen van opties
  - ▶ uitoefenen van opties
  - ▶ in-the-money en at-the-money
  - ▶ positielimiet
  - ▶ uitoefenlimiet.

1. Inleiding

1.1. Hoe moet ik de Voorwaarden Opties ABN AMRO lezen?

1. De bank heeft geprobeerd deze voorwaarden zo begrijpelijk mogelijk te maken. De bank heeft deze voorwaarden geschreven in de vorm van vragen die u kunt hebben over beleggen in opties bij de bank. De bank adviseert u om deze voorwaarden goed te lezen. Heeft u dan nog vragen? Dan adviseert de bank u om:
  - ▶ te kijken of u het antwoord op uw vragen kunt vinden op de website van de bank, abnamro.nl/beleggen;
  - ▶ contact op te nemen met een medewerker van de bank; of
  - ▶ contact op te nemen met uw adviseur.
2. Belangrijke begrippen heeft de bank zo veel mogelijk uitgelegd. Verder heeft de bank tekstblokken opgenomen in de voorwaarden. Deze blokken helpen u bij het lezen. In de tekstblokken met de titel:
  - ▶ 'leest u dit eerst', staat informatie die u eerst moet lezen voordat u het artikel leest.
  - ▶ 'let op', staat belangrijke informatie voor u.
  - ▶ 'leest u ook', staat een verwijzing naar een ander deel van de voorwaarden, dat gaat over hetzelfde onderwerp.

1.2. Waarom staan er voorbeelden in deze voorwaarden?

1. Door voorbeelden op te nemen in deze voorwaarden heeft de bank geprobeerd de artikelen nog duidelijker te maken. Deze voorbeelden gelden alleen om een artikel te verduidelijken. De voorbeelden zijn niet uitputtend. Er kunnen altijd meer situaties voorkomen. Niet alle situaties zijn in de voorbeelden opgenomen.
2. De voorbeelden geven u geen rechten. Als er bijvoorbeeld rendementen in de voorbeelden staan, dan zijn dat voorbeeldrendementen. Deze kunnen afwijken van de werkelijke situatie.

1.3. In welke documenten van de bank staan de regels die gelden voor beleggen in opties bij de bank?

De regels die gelden voor beleggen in opties bij de bank staan in:

1. *de Overeenkomst Beleggen ABN AMRO*
Om te kunnen beleggen bij de bank moet u de Overeenkomst Beleggen ondertekenen.
2. *de Voorwaarden Beleggen ABN AMRO*
De Voorwaarden Beleggen ABN AMRO horen bij de Overeenkomst Beleggen en bestaan uit de volgende

vijf delen:

- ▶ *Algemene Voorwaarden Beleggen*
Hierin staan de algemene regels die gelden voor beleggen bij de bank.
  - ▶ *Voorwaarden Beleggersgiro*
Hierin staan de regels die gelden voor beleggen via de beleggersgiro.
  - ▶ *Voorwaarden Bewaarbedrijven*
Hierin staan de regels die gelden voor het bewaren van uw beleggingsproducten door de bewaarbedrijven.
  - ▶ *Bijlage Beleggen*
Hierin vindt u een beschrijving van de algemene risico's van beleggen en de kenmerken en risico's van soorten beleggingsproducten, waaronder ook van opties.
  - ▶ *Beleid van ABN AMRO over uitvoering van orders*
In dit beleid leest u de werkwijze en regels die de bank gebruikt als de bank orders voor u uitvoert.
3. *de Deelovereenkomst voor Opties ABN AMRO*
Om te kunnen beleggen in opties bij de bank moet u de Deelovereenkomst voor Opties ondertekenen. De Deelovereenkomst Opties is een aparte overeenkomst en geldt in aanvulling op de Overeenkomst Beleggen.
  4. *de Voorwaarden Opties ABN AMRO*
De Voorwaarden Opties ABN AMRO horen bij de Deelovereenkomst voor Opties en bestaan uit twee delen:
    - ▶ *Voorwaarden Opties*
Hierin staan de regels die gelden voor beleggen in opties bij de bank. Deze regels gelden in aanvulling op de regels die staan in de Voorwaarden Beleggen ABN AMRO.
    - ▶ *Bijlage Opties*
Hierin vindt u een beschrijving van de risico's van beleggen in opties en enkele voorbeelden. Daarnaast leest u meer over een aantal bijzondere onderwerpen over beleggen in opties bij de bank.
  5. *de regels van de beurs*
Dit zijn de regels van de beurs waarop u via de bank in opties kunt beleggen. U kunt hierbij denken aan regels over wijzigingen in opties, positielimieten en uitoefenlimieten.
  6. *de Algemene Voorwaarden ABN AMRO Bank N.V.*
Hierin staan de basisregels die gelden voor alle diensten en producten die u van de bank afneemt. U ontvangt deze voorwaarden als u klant wordt van de bank. Deze voorwaarden gelden voor de gehele relatie tussen u en de bank. Deze voorwaarden gelden dus niet alleen als u belegt bij de bank. Deze

voorwaarden gelden ook voor de relatie tussen u en de bank, tussen u en de Stichting Beleggersgiro ABN AMRO en tussen u en de bewaarbedrijven.

7. *Samenvatting van het beleid van ABN AMRO over belangenconflicten*

De bank heeft beleid vastgesteld om belangenconflicten te kunnen beheersen. Wat belangenconflicten zijn en hoe de bank daarmee omgaat, leest u in de Samenvatting van het beleid van ABN AMRO over belangenconflicten.

1.4. Waarvoor gelden deze Voorwaarden Opties ABN AMRO?

Deze voorwaarden gelden als aanvullende voorwaarden voor beleggen in opties bij de bank. U kunt hierbij denken aan:

- ▶ de regels voor uw order voor een optie (zie hoofdstuk 2)
- ▶ de administratie van uw opties (zie hoofdstuk 3)
- ▶ welke informatie over opties u van de bank kunt krijgen (zie hoofdstuk 4)
- ▶ hoe de bank omgaat met een dekkingswaarde (zie hoofdstuk 5)
- ▶ hoe u kunt stoppen met beleggen in opties (zie hoofdstuk 8).

1.5. Wat gebeurt er als de bank de Voorwaarden Opties ABN AMRO wijzigt?

De bank kan de Voorwaarden Opties ABN AMRO altijd wijzigen. Dit doet de bank op de manier zoals staat in de artikelen 1.6 (*Wat gebeurt er als de bank de Voorwaarden Beleggen ABN AMRO wijzigt?*) en 1.7 (*Wat kan ik doen als ik het niet eens ben met een wijziging van de Voorwaarden Beleggen ABN AMRO?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

2. Orders

2.1. Welke regels gelden als ik een order voor een optie opgeef bij de bank?

1. De regels uit hoofdstuk 4 (*Orders*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen gelden als u een order opgeeft voor een optie. In aanvulling hierop gelden ook nog de volgende regels voor een order voor een optie.
2. U moet rekening houden met de handelstijden als u een order bij de bank opgeeft voor een optie. Deze tijden kunnen per optie verschillen.
3. U kunt informatie over de handelstijden opvragen bij de bank of bij de beurs.
4. U accepteert de regels van de beurs over

positielimieten en uitoefenlimieten. Ook als de beurs deze regels wijzigt. Ook accepteert u de wijzigingen door de beurs in opties. Bijvoorbeeld als er een verandering is in de onderliggende waarde van een optie.

5. U accepteert ook de maatregelen van de beurs en de bank die zij nemen in buitengewone situaties. De bank is hiervoor niet aansprakelijk.
6. De regels en maatregelen kunnen per beurs verschillen. U vindt de regels en maatregelen meestal op de website van de beurs.

2.2. Hoe toetst de bank mijn order voor een optie?

Geeft u een order voor een optie op aan de bank? Dan toetst de bank of u voldoende kennis en ervaring heeft om in opties te beleggen. Dit is de toets op passendheid. De bank toetst ook of deze optie past bij uw risicoprofiel als u belegt met advies van de bank. Dit is de toets op geschiktheid. Dit doet de bank aan de hand van de exposurewaarde van opties. Zie ook paragraaf 7.1 (*Wat is exposure?*) van de Bijlage Opties.

Leest u ook

- ▶ artikel 3.2. (*Wat houdt beleggen met advies van de bank in (beleggingsadvies)?*); en
- ▶ artikel 3.3. (*Wat houdt zelfstandig beleggen bij de bank in naast beleggen met advies van de bank?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

2.3. Wanneer keurt de bank mijn order voor een optie goed?

1. Hiervoor gelden de regels uit artikel 4.7 (*Wanneer keurt de bank mijn order goed?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen. In aanvulling hierop gelden voor geschreven opties de volgende regels.
2. U moet voldoende bestedingsruimte hebben voor:
  - ▶ de marginverplichting die geldt op de dag waarop de bank beoordeelt of uw order goedgekeurd kan worden;
  - ▶ *plus*: de kosten die u betaalt als de bank uw order uitvoert;
  - ▶ *minus*: de premie die u ontvangt als de bank uw order uitvoert.

Wat bestedingsruimte is, leest u in artikel 4.8 (*Wat is mijn bestedingsruimte?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

Let op

Geeft u bij de bank een order op om een call optie te schrijven? En heeft u de volledige onderliggende waarde van deze call optie al op uw beleggingsrekening? Ook dan geldt dat de bank bepaalt of zij uw order voor deze call optie kan goedkeuren op de wijze zoals weergegeven in artikel 2.3.

Dit betekent dat de bank alleen rekening houdt met de dekkingswaarde van de onderliggende waarde van deze call optie op uw beleggingsrekening.

Wat dekkingswaarde is, leest u in artikel 9.2 (*Wat is de dekkingswaarde van mijn beleggingen?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

Dit geldt alleen op het moment dat de bank beoordeelt of uw order goedgekeurd kan worden. Dit geldt niet nadat de bank uw order heeft uitgevoerd (zie het voorbeeld hierna).

Een voorbeeld

U heeft 100 aandelen XYZ op uw beleggingsrekening en u wilt 1 call optie XYZ schrijven. De koers (premie) van deze optie is € 1,30. De margin op deze optie is € 850,00. U heeft voor deze order een bestedingsruimte nodig van € 722,90, namelijk:

- ▶ de margin (€ 850,00);
- ▶ *plus*: de transactiekosten (bijvoorbeeld € 2,90);
- ▶ *minus*: de te ontvangen premie ($100 \times € 1,30 = € 130,00$).

De bank keurt uw order goed wanneer uw bestedingsruimte minimaal € 722,90 is. Bij het bepalen van de bestedingsruimte houdt de bank rekening met de dekkingswaarde van uw beleggingen. Dit betekent dat de bank alleen rekening houdt met de dekkingswaarde van uw 100 aandelen XYZ. De dekkingswaarde is altijd lager dan de waarde van de aandelen op de beurs.

Wat gebeurt er nadat uw order is uitgevoerd? Nadat de bank uw order heeft uitgevoerd, kijkt de bank of u de onderliggende waarde als dekking heeft voor de geschreven call optie. In dit voorbeeld heeft u 100 aandelen XYZ. Hierdoor vervalt de marginverplichting van deze optie.

U moet er rekening mee houden dat de dekkingswaarde van uw 100 aandelen XYZ door de bank wordt verlaagd met het bedrag dat u moet betalen als u uw geschreven optie zou terugkopen om deze optie te sluiten. Zie hiervoor paragraaf 4.5 (*Hoe geef ik een order op als ik mijn geschreven optie wil sluiten?*) van de Bijlage Opties.

2.4. Wat houdt marginverplichting in?

Leest u dit eerst

Paragraaf 3.12 (*Wat is margin?*) van de Bijlage Opties.

1. Heeft u een geschreven optie op uw beleggingsrekening? Dan moet u daarvoor zekerheid aanhouden voor een bepaald bedrag. Dit noemen we de marginverplichting. Dit bedrag komt overeen met de verplichtingen van uw geschreven optie. Deze verplichtingen zijn in geld uitgedrukt. Deze zekerheid moet u aanhouden als dekking voor het risico dat u loopt op een geschreven optie. De bank berekent uw marginverplichting één keer per dag, namelijk voordat de beurs in Nederland open gaat.
2. U kunt aan uw marginverplichting voldoen door zekerheid aan te houden voor een bepaald bedrag in de vorm van:
  - ▶ geld op uw betaalrekening;
  - ▶ de waarde van beleggingsproducten op uw beleggingsrekening. In dat geval neemt de bank de dekkingswaarde van uw beleggingsproducten als basis voor het bedrag dat u aan zekerheid moet aanhouden. Wat dekkingswaarde is, leest u in artikel 9.2 (*Wat is de dekkingswaarde van mijn beleggingen?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen; of
  - ▶ een combinatie van geld en beleggingsproducten, als u niet voldoende beleggingsproducten op uw beleggingsrekening heeft.
3. Heeft u de onderliggende waarde van de geschreven optie op uw beleggingsrekening staan? Dan hoeft u geen zekerheid aan te houden voor een bepaald bedrag.
4. Bij een *geschreven* call optie gelden de volgende beleggingsproducten als onderliggende waarde:
  - ▶ dezelfde onderliggende waarde in hetzelfde aantal als dat van de optie (bijvoorbeeld 100 aandelen Philips bij één geschreven call optie Philips); of
  - ▶ een gekochte call optie, als:
    - ▶ de gekochte call optie dezelfde onderliggende waarde heeft als van de geschreven call optie; en
    - ▶ de uitoefenprijs van de gekochte call optie niet hoger is dan die van de geschreven call optie; en
    - ▶ de looptijd van de gekochte call optie ten minste even lang is als de geschreven call optie.

5. Bij een *geschreven* put optie geldt een gekochte put optie als onderliggende waarde, als:
  - ▶ de gekochte put optie dezelfde onderliggende waarde heeft als van de geschreven put optie; en
  - ▶ de uitoefenprijs van de gekochte put optie niet lager is dan die van de geschreven put optie; en
  - ▶ de looptijd van de gekochte put optie ten minste even lang is als de geschreven put optie.
6. Het bedrag dat u aan zekerheid aanhoudt in de vorm van geld trekt de bank af van uw bestedingsruimte. Wat bestedingsruimte is, leest u in artikel 4.8 (*Wat is mijn bestedingsruimte?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.
7. Wilt u de onderliggende waarde verkopen, maar deze onderliggende waarde geldt als dekking voor een geschreven optie? Dan zal de bank uw verkooporder goedkeuren als u voldoende resterende bestedingsruimte heeft als dekking voor de marginverplichting die ontstaat door het wegvallen van de onderliggende waarde zelf, die u tot dat moment op uw beleggingsrekening had. Bij de berekening van de bestedingsruimte neemt de bank de marginverplichting mee die dan geldt. Dat komt doordat u de onderliggende waarde niet meer als dekking heeft, als u uw beleggingsproducten verkoopt.

Let op

Voor uw marginverplichting kijkt de bank eerst of u zekerheid aanhoudt voor een bepaald bedrag in de vorm van waarde van beleggingsproducten op uw beleggingsrekening. Heeft u geen of onvoldoende dekkingswaarde? Dan kijkt de bank pas naar het geld op uw betaalrekening.

Let op

Er gelden bijzondere regels voor de dekkingswaarde van uw beleggingsproducten die gelden als zekerheid voor uw geschreven optie. Zie hiervoor artikel 5.2 (*Wat is de dekkingswaarde van mijn beleggingsproducten die gelden als zekerheid?*) van deze voorwaarden.

Een voorbeeld

U schrijft een call optie zonder dat u de onderliggende waarde op uw beleggingsrekening heeft. U krijgt geld (de premie) en u betaalt transactiekosten voor uw geschreven call optie. U heeft vanaf dat moment een marginverplichting. Zolang u deze geschreven call optie op uw beleggingsrekening heeft, moet u zekerheid aanhouden voor een bepaald bedrag voor deze geschreven call optie. Dit noemen we margin.

U schrijft een call optie en heeft hiervoor voldoende van de onderliggende waarde op uw beleggingsrekening. U krijgt geld (de premie) en u betaalt transactiekosten voor uw geschreven call optie. U heeft vanaf dat moment een marginverplichting. Maar uw marginverplichting wordt gedekt door de onderliggende waarde die u op uw beleggingsrekening heeft. U hoeft dus geen zekerheid aan te houden voor een bepaald bedrag (margin) voor deze geschreven call optie. Zolang u de onderliggende waarde maar niet verkoopt.

U schrijft een put optie. U heeft bij een geschreven put optie altijd een marginverplichting. U krijgt geld (de premie) en u betaalt transactiekosten voor uw geschreven put optie. Zolang u deze geschreven put optie op uw beleggingsrekening heeft, moet u zekerheid aanhouden voor een bepaald bedrag (margin) voor deze geschreven put optie. Behalve als u een gekochte put optie heeft die voldoet aan de voorwaarden in artikel 2.4 onder 5. En zolang u deze gekochte put optie maar niet verkoopt.

3. Administratie van uw opties

3.1. Welke administratieve werkzaamheden voert de bank uit voor mijn opties?

De bank voert voor uw opties bepaalde administratieve werkzaamheden voor u uit. Hiervoor gelden de regels in hoofdstuk 6 (*Administratie van uw beleggingen*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

In aanvulling hierop gelden ook nog de volgende regels bij de administratie van uw opties.

Let op

U moet zich ervan bewust zijn dat het belangrijkste bewijs van uw optie de beleggingsnota van de bank is. Wat een beleggingsnota is, leest u in artikel 4.14 >

(Krijg ik van de bank een bevestiging nadat mijn order is uitgevoerd?) van de Algemene Voorwaarden Beleggen. De bank raadt u daarom aan deze beleggingsnota's zorgvuldig te controleren. Eventuele bezwaren moet u zo snel mogelijk aan de bank doorgeven. In ieder geval binnen één week. Zie hiervoor ook artikel 6.8 (Hoe stuurt de bank mij informatie en wat moet ik doen als ik het niet eens ben met de inhoud ervan?) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

3.2. Kan ik mijn opties overboeken binnen de bank of naar een andere bank?

1. Hiervoor gelden de regels in artikel 6.2 (*Kan ik mijn beleggingsproducten overboeken binnen de bank of naar een andere bank?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen. In aanvulling hierop gelden de volgende regels.
2. Wilt u een optie waaruit verplichtingen kunnen ontstaan overboeken naar een andere bank? Dan zal de bank deze optie pas overboeken als die andere bank aan de bank heeft laten weten dat u deze optie mag overboeken.

3.3. Kan de bank mijn opties voor mij uitoefenen?

1. U kunt bij de bank altijd vragen om uw opties voor u uit te oefenen. U moet dit op tijd aan de bank vragen. U kunt bij de bank opvragen welke uiterste tijdstippen van de bank gelden voor welke beurs. Voor Euronext Liffe is dit bijvoorbeeld tot vijf minuten voor sluitingstijd van de beurs als u uw verzoek via Internet Bankieren opgeeft. Dit kan anders zijn als u dit bijvoorbeeld via uw adviseur opgeeft. De bank kan deze tijdstippen altijd wijzigen.
2. De bank kan soms uw gekochte optie uitoefenen zonder dat u hiervoor opdracht geeft. Dit zal de bank alleen doen als uw optie bij afloop nog een bepaalde waarde heeft. De bank is niet verplicht om uw optie voor u zonder uw opdracht uit te oefenen.
3. Oefent de bank zonder uw verzoek voor u uw opties uit? Dan zal de bank de eerst volgende werkdag waarop de beurs open is:
  - ▶ bij een gekochte call optie: de beleggingsproducten die u met die optie heeft gekregen verkopen tegen de openingskoers; en
  - ▶ bij een gekochte put optie: de beleggingsproducten die u met die optie heeft moeten verkopen, weer terugkopen tegen de openingskoers.

Let op

Is de uitoefenperiode van uw gekochte optie voorbij? Dan zal uw optie eindigen op de laatste dag (expiratie-datum). Dit betekent dat:

- ▶ bij index opties na expiratie er automatisch een geldverrekening plaatsvindt als deze optie 'in the money' is. Wat 'in the money' opties zijn, leest u in paragraaf 2.5 (*Wat is een 'in the money' optie?*) van de Bijlage Opties;
- ▶ andere opties voor u worden uitgeoefend als deze opties nog waarde hebben na afloop van de beursdag van expiratie.

Voor opties op Euronext Amsterdam hanteert de bank een afwijkend beleid. Alleen als de waarde van uw aandelenoptie op vrijdag na sluiting van de beurs meer dan 2% 'in the money' is, oefent de bank deze optie voor u na expiratie uit. De bank koopt dan voor u de onderliggende waarden bij een long call en verkoopt deze op de eerst volgende beursdag of verkoopt de onderliggende waarden bij een long put en koopt deze weer op de eerst volgende beursdag. De bank rekent voor de uitoefening na expiratie wel de gewone kosten voor de koop of verkoop. Zie ook artikel 3.6 (*Betaal ik kosten bij uitoefening na expiratie?*). Wilt u niet dat uw opties voor u worden uitgeoefend? Bijvoorbeeld omdat u wilt voorkomen dat u kosten moet betalen? Dan moet u zelf uw optie voor de expiratedatum sluiten. De bank rekent voor de uitoefening na expiratie wel de gewone kosten voor de koop of verkoop. Zie ook artikel 3.6 (*Betaal ik kosten bij uitoefening na expiratie?*). Wilt u niet dat uw opties voor u worden uitgeoefend? Bijvoorbeeld omdat u wilt voorkomen dat u kosten moet betalen? Dan moet u zelf uw optie voor de expiratedatum sluiten.

3.4. Wat doet de bank als mijn optie is aangewezen?

1. Ontvangt de bank een aanwijzing ('assignment')? Dan zal de bank zelf een optie van een klant aanwijzen. Dit doet de bank volgens een methode die door de beurs is goedgekeurd, namelijk de zogenoemde 'at random methode'. Dit betekent dat de bank zonder voorkeur een optie van één van haar klanten met die optie aanwijst. Gebruikt de bank een andere methode? Dan zal die methode ook eerlijk, objectief en redelijk zijn en door de beurs zijn goedgekeurd. Voor elke beurs kan een andere methode gelden.
2. Is uw geschreven optie aangewezen? Dan kan de bank u daarover niet eerder informeren dan de eerste werkdag na de dag waarop de optie is uitgeoefend.

3.5. Wat mag de bank doen met mijn opties?

De bank mag bij de handel in opties:

- ▶ maatregelen nemen voor uw opties om de limieten en andere regels van de beurs na te leven;
- ▶ uw optie uit te oefenen en sluiten of een andere actie doen als u zich niet houdt aan een regel uit deze voorwaarden of een regel van de beurs; en
- ▶ informatie over uw opties of andere informatie aan de beurs of aan een andere instantie geven. De bank is verplicht dit te geven, als de beurs of die instantie dit wil of moet hebben voor bijvoorbeeld het opsporen of voorkomen van overtredingen of misbruik. Deze regel geldt in aanvulling op artikel 11.4 (*Hoe gaat de bank met mijn persoonlijke gegevens om?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

3.6. Betaal ik kosten bij uitoefening na expiratie?

Worden uw opties voor u uitgeoefend na expiratie? Dan brengt de bank daarvoor kosten aan u in rekening. Dit zijn de gebruikelijke kosten voor koop of verkoop. Zie hoofdstuk 8 (*Kosten*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

4. Beleggersinformatie

4.1. Welke beleggersinformatie over opties kan ik van de bank krijgen?

1. Hiervoor gelden de regels uit hoofdstuk 7 (*Beleggersinformatie*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen. In aanvulling hierop gelden de volgende regels voor beleggen in opties.
2. U kunt de bank altijd vragen om actuele informatie over:
  - ▶ de positielimieten van de beurs als u een order bij de bank opgeeft voor een optie; en
  - ▶ de uitoefenlimieten van de beurs.
3. U moet altijd rekening houden met deze limieten.
4. Ook kunt u de bank vragen om actuele informatie over uw marginverplichting als u een order bij de bank opgeeft voor een optie. Op Internet Bankieren kunt u ook zelf uw marginverplichting vinden die op dat moment geldt.

5. Dekkingswaarde

Leest u dit eerst

Artikel 9.3 (*Wat is een dekkingstekort?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

5.1. Wat gebeurt er als ik een dekkingstekort heb door mijn marginverplichting?

1. Heeft u een dekkingstekort door uw marginverplichting? Dan gelden hiervoor de regels van de 5-dagen procedure. Zie hiervoor artikel 9.4 (*Wat houdt de 5-dagen procedure in?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen. In aanvulling hierop geldt de volgende regel.
2. Het is in uw belang dat u tijdens de 5-dagen procedure geen orders meer opgeeft voor opties die uw marginverplichting vergroten. Geeft u toch een order op? Dan zal de bank uw order behandelen volgens de gebruikelijke regels. Dit betekent dat de bank uw order zal uitvoeren als u toevallig weer (even) voldoende bestedingsruimte heeft. Zie ook artikel 2.3 (*Wanneer keurt de bank mijn order voor een optie goed?*). Heeft u tijdens de 5-dagen procedure (weer) een dekkingstekort? Dan waarschuwt de bank u hier niet voor. Tijdens deze procedure is het alleen belangrijk of u op de vierde en vijfde werkdag wel of geen dekkingstekort heeft.

5.2. Wat is de dekkingwaarde van mijn beleggingsproducten die gelden als zekerheid?

1. Hiervoor gelden de regels van artikel 9.2 (*Wat is de dekkingwaarde van mijn beleggingen?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen. In aanvulling hierop geldt de volgende regel bij beleggen in opties.
2. Gelden bepaalde beleggingsproducten van u als zekerheid voor uw geschreven call optie? Dan telt de bank de waarde van deze beleggingsproducten niet meer helemaal mee, als zij uw dekkingwaarde berekent. De bank trekt van de dekkingwaarde het bedrag af dat u moet betalen (de premie) als u uw geschreven call optie zou terugkopen.

6. Klachtenprocedure

6.1. Wat moet ik doen als ik een klacht heb over beleggen in opties?

1. Hiervoor gelden de regels uit hoofdstuk 10 (*Klachtenprocedure*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen. In aanvulling hierop geldt de volgende regel bij beleggen in opties.

2. U moet uw mogelijke schade beperken door de optie te sluiten, waarover u een klacht heeft.

7. Overige onderwerpen

7.1. Wat betekent het voor beleggen in opties dat de bank een pandrecht heeft op mijn beleggingsproducten?

Schrijft u opties? Dan heeft u een marginverplichting aan de bank. De bank zal het pandrecht gebruiken voor uw marginverplichting.

Leest u ook

- ▶ artikel 11.5 (*Wat betekent het dat de bank een pandrecht op mijn beleggingen heeft?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen; en
- ▶ artikel 24 van de Algemene Bankvoorwaarden en de toelichting daarop.

8. Stoppen met beleggen in opties

8.1. Wat moet ik doen als ik niet meer bij de bank in opties wil beleggen?

U kunt op elk moment de Deelovereenkomst voor Opties opzeggen als u niet meer bij de bank wilt beleggen in opties. U moet de bank hierover een brief sturen. Nadat de bank uw brief heeft ontvangen, eindigt deze deelovereenkomst.

8.2. Kan de bank de Deelovereenkomst voor Opties met mij opzeggen?

De bank kan de Deelovereenkomst voor Opties opzeggen. De bank kan dit doen op de manier die staat in artikel 12.3 (*Kan de bank de Overeenkomst Beleggen opzeggen?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen.

8.3. Wat zijn de gevolgen als de Deelovereenkomst voor Opties eindigt?

1. De gevolgen zijn hetzelfde als wanneer de Overeenkomst Beleggen eindigt. Zie hiervoor artikel 12.4 (*Wat zijn de gevolgen als de Overeenkomst Beleggen eindigt?*) van de Algemene Voorwaarden Beleggen. In aanvulling hierop geldt de volgende regel bij beleggen in opties.
2. U kunt alleen nog orders bij de bank opgeven om opties te sluiten.

ABN AMRO Bank N.V.
Amsterdam, november 2011

Bijlage Opties

Inhoudsopgave

Begrippenlijst

1. Inleiding

- 1.1. Wat lees ik in deze bijlage?

2. Kenmerken van opties

- 2.1. Wat is een optie?
- 2.2. Waaruit bestaat de premie van een optie?
- 2.3. Hoe wordt de premie van een optie bepaald?
- 2.4. Wat is de hefboom van opties?
- 2.5. Wat is een 'in the money' optie?
- 2.6. Wat is een 'at the money' optie?
- 2.7. Wat is een 'out of the money' optie?
- 2.8. Wat zijn de contractkenmerken van opties?
- 2.9. Wie bepaalt de contractkenmerken?
- 2.10. Wat is de munteenheid van een optie?
- 2.11. Kan de optiebeurs de contractkenmerken van een optie aanpassen?
- 2.12. Kan de optiebeurs ingrijpen in de handel in opties?
- 2.13. Wat gebeurt er met mijn optie als er tijdelijk geen handel is in de onderliggende waarde?

3. De werking en risico's van opties

- 3.1. Hoe werkt een optie?
- 3.2. Wat gebeurt er als ik een call optie koop?
- 3.3. Wanneer koop ik een call optie?
- 3.4. Wat gebeurt er als ik een put optie koop?
- 3.5. Wanneer koop ik een put optie?
- 3.6. Wat gebeurt er als ik een call optie schrijf?
- 3.7. Wanneer schrijf ik een call optie?
- 3.8. Wat gebeurt er als ik een put optie schrijf?
- 3.9. Wanneer schrijf ik een put optie?
- 3.10. Wat is gedekt schrijven?
- 3.11. Wat is ongedekt schrijven?
- 3.12. Wat is margin?

4. Orders

- 4.1. Hoe geef ik een order op voor een optie?
- 4.2. Hoe geef ik een order op als ik een optie wil kopen?
- 4.3. Hoe geef ik een order op als ik een optie wil schrijven?
- 4.4. Welke beleggersinformatie over opties kan ik van de bank krijgen?
- 4.5. Hoe geef ik een order op als ik mijn gekochte optie wil sluiten?
- 4.6. Kan het gebeuren dat ik mijn optie niet kan sluiten?

5. Eindigen en uitoefenen van opties

- 5.1. Ik heb een optie gekocht. Hoe eindigt mijn optie?
- 5.2. Hoe geef ik een opdracht op als ik mijn gekochte optie wil uitoefenen?
- 5.3. Hoe eindigt mijn geschreven optie?
- 5.4. Wat is een clearingorganisatie?
- 5.5. Wat is de expiratedatum?
- 5.6. Wat is de stijl van een optie?
- 5.7. Hoe kunnen opties worden afgewikkeld?
- 5.8. Hoe wordt de onderliggende waarde van een optie geleverd en betaald?
- 5.9. Wat is dividendstripping?
- 5.10. Wat is doorrollen?

6. Doelen van opties

- 6.1. Met welke doelen kan ik in opties beleggen?
- 6.2. Hoe kan ik in opties beleggen, als ik koerswinst wil halen?
- 6.3. Hoe kan ik in opties beleggen, als ik extra inkomen wil krijgen op mijn aandelen?
- 6.4. Hoe kan ik in opties beleggen, als ik mijn beleggingsportefeuille wil beschermen tegen koersdalingen?
- 6.5. Hoe kan ik in opties beleggen, als ik de koopprijs of verkoopprijs van de onderliggende waarde wil vastleggen?

7. Exposure

- 7.1. Wat is exposure?

Begrippenlijst

Bij de Voorwaarden Beleggen ABN AMRO vindt u een begrippenlijst. Die begrippenlijst geldt ook voor de Voorwaarden Opties ABN AMRO. In aanvulling hierop gelden ook nog de volgende begrippen.

Begrip	Betekenis
expiratedatum	De expiratedatum is de laatste dag waarop u een optie kunt kopen, uw optie kunt verkopen of uw optie kunt uitoefenen. Zie paragraaf 5.5. (<i>Wat is de expiratedatum?</i>).
long positie	U heeft een long positie als u een call of put optie heeft gekocht. Daarmee kunt u gebruikmaken van de rechten van die optie.
optiebeurs	Elke beurs of handelsplaats waarop orders voor opties worden uitgevoerd.
optieklasse	Een optieklasse bestaat uit alle opties met dezelfde onderliggende waarde.
optieserie	Een optieserie bestaat uit alle opties van dezelfde optieklasse, optiesoort, uitoefenprijs en expiratedatum.
opties aanwijzen	De bank wijst een schrijver van een optie aan om de verplichtingen uit deze optie na te komen. Zie ook paragraaf 5.3. (<i>Hoe eindigt mijn geschreven optie?</i>).
opties kopen	Als u een optie koopt, dan koopt u een recht om onderliggende waarden te mogen kopen (call optie) of verkopen (put optie). Hierdoor krijgt u een long positie. Zie ook paragraaf 3.2. tot en met 3.5.
opties openen	U opent een optie door een optie te kopen of een optie te schrijven.
opties schrijven	Als u een optie schrijft, dan verkoopt u een recht om onderliggende waarden te mogen kopen (call optie) of te mogen verkopen (put optie). Daardoor bent u verplicht de onderliggende waarden te kopen of te verkopen als een koper van de optie deze optie uitoefent. Hierdoor krijgt u een short positie. Zie ook paragraaf 3.6. tot en met 3.11.
opties sluiten	U sluit uw optie door aan de bank een order op te geven voor een zogenoemde sluitingskoop of sluitingsverkoop. Voert de bank uw order uit? Dan verdwijnt deze optie van uw beleggingsrekening. Zie ook paragraaf 4.4. en 4.5.
opties uitoefenen	U oefent uw optie uit als u van het recht gebruikmaakt om de onderliggende waarden te kopen (call optie) of te verkopen (put optie). Zie ook paragraaf 5.2. (<i>Hoe geef ik een opdracht op als ik mijn gekochte optie wil uitoefenen?</i>).
positielimiet	Een positielimiet is het maximaal aantal opties van een optieserie waarin u mag beleggen.
premie	De premie is de prijs: <ul style="list-style-type: none"> ▶ die u moet betalen als u een optie koopt of als u uw geschreven optie sluit; en ▶ die u krijgt als u een optie schrijft of als uw gekochte optie sluit.
short positie	U heeft een short positie als u een optie heeft geschreven. Daarmee moet u voldoen aan de verplichtingen van die optie.
uitoefenlimiet	Een uitoefenlimiet is het maximaal aantal opties van een optieserie dat u mag uitoefenen.
uitoefenperiode	Een uitoefenperiode is een vastgestelde periode waarbinnen u uw gekochte optie kunt uitoefenen. Zie ook paragraaf 5.6. (<i>Wat is de stijl van een optie?</i>).
uitoefenprijs	Een uitoefenprijs is de vooraf bepaalde prijs waarvoor u de onderliggende waarden: <ul style="list-style-type: none"> ▶ kunt kopen bij een gekochte call optie; ▶ moet verkopen bij een geschreven call optie; ▶ kunt verkopen bij een gekochte put optie; ▶ moet kopen bij een geschreven put optie.

1. Inleiding

1.1. Wat lees ik in deze bijlage?

In deze bijlage bij de Voorwaarden Opties ABN AMRO leest u:

- ▶ wat de kenmerken zijn van opties (zie hoofdstuk 2);
- ▶ hoe opties werken en wat de risico's zijn van opties (zie hoofdstuk 3);
- ▶ hoe u orders kunt opgeven voor opties (zie hoofdstuk 4);
- ▶ hoe opties eindigen en hoe u uw opties kunt uitoefenen (zie hoofdstuk 5);
- ▶ over de doelen waarvoor u in opties kunt beleggen (zie hoofdstuk 6); en
- ▶ over exposure van opties (zie hoofdstuk 7).

De bank heeft deze bijlage zorgvuldig opgesteld. Het kan zijn dat sommige informatie niet meer juist is op het moment dat u deze bijlage leest. Bijvoorbeeld door ontwikkelingen op het gebied van beleggen of opties. De bank kan deze bijlage wijzigen. Wij zullen u zo veel mogelijk van belangrijke wijzigingen op de hoogte brengen. Zie ook artikel 1.5 (*Wat gebeurt er als de bank de Voorwaarden Opties ABN AMRO wijzigt?*) van de Voorwaarden Opties.

Voor beleggen in opties gelden onder meer de volgende regels:

- ▶ de regels van de optiebeurs waarop uw order voor een optie wordt uitgevoerd;
- ▶ de regels van de clearingorganisatie waar de afwikkeling van uw order voor een optie plaatsvindt. Wat een clearingorganisatie is, leest u in paragraaf 5.4 (*Wat is een clearingorganisatie?*); en
- ▶ de regels van de bank, waaronder de Voorwaarden Opties ABN AMRO.

2. Kenmerken van opties

2.1. Wat is een optie?

Een optie is een standaard contract. Hiermee koopt u een recht of gaat u een verplichting aan. Opties zijn er in twee soorten: call opties en put opties.

- ▶ Met een call optie heeft u het recht om tijdens een vastgestelde periode een vaste hoeveelheid van een onderliggende waarde tegen een afgesproken prijs te kopen of de verplichting om deze te verkopen.
- ▶ Met een put optie heeft u het recht om tijdens een vastgestelde periode een vaste hoeveelheid van een onderliggende waarde tegen een afgesproken prijs te verkopen of de verplichting om deze te kopen.

Opties worden verhandeld op een optiebeurs.

2.2. Waaruit bestaat de premie van een optie?

De premie van een optie is de prijs van een optie.

De premie bestaat uit twee delen:

- ▶ de tijd- en verwachtingswaarde. Dit deel van de premie geeft aan wat de markt verwacht dat de prijs van de onderliggende waarde gaat doen. Hierbij houdt de markt rekening met de tijd die er nog is tot de expiratedatum. Op het moment van expiratie is de tijd- en verwachtingswaarde vrijwel nul.
- ▶ de intrinsieke waarde. Dit is de werkelijke waarde. Er is pas intrinsieke waarde als de prijs van de onderliggende waarde hoger is dan de uitoefenprijs van een call optie. Of wanneer de prijs van de onderliggende waarde lager is dan de uitoefenprijs van een put optie.

2.3. Hoe wordt de premie van een optie bepaald?

De premie wordt bepaald door vraag en aanbod van beleggers in opties. Deze beleggers baseren zich daarbij over het algemeen op de prijs en de beweeglijkheid van de onderliggende waarde en op de resterende looptijd van de optie. Ook houden de beleggers rekening met een eventuele uitkering van dividend op de onderliggende waarde en de markttrente.

Stijgt de prijs van de onderliggende waarde:

- ▶ dan zal de prijs van een call optie op die onderliggende waarde meestal ook stijgen; en
- ▶ dan zal de prijs van een put optie op die onderliggende waarde meestal dalen.

Daalt de prijs van de onderliggende waarde:

- ▶ dan zal de prijs van een call optie op die onderliggende waarde meestal ook dalen; en
- ▶ dan zal de prijs van een put optie op die onderliggende waarde meestal stijgen.

Overzicht van de relatie tussen de premie en de onderliggende waarde van een optie

	Premie call optie
De onderliggende waarde stijgt	Omhoog
De onderliggende waarde daalt	Omlaag
	Premie put optie
De onderliggende waarde stijgt	Omlaag
De onderliggende waarde daalt	Omhoog

Let op

Bij een aandelenoptie op Euronext Amsterdam is de vaste contractgrootte 100 aandelen. De premie rekent met 1 aandeel. Koopt u dus een aandelenoptie waarvan de premie op een bepaald moment € 3,- is? Dan moet u 100 keer € 3,- = € 300,- betalen voor deze optie. Bij een AEX-indexoptie is dit 100 keer de waarde van de AEX-index.

Bij een optie op de Amerikaanse dollar is de onderliggende waarde USD 10.000,- of € 10.000, afhankelijk van de optieklasse.

2.4. Wat is de hefboom van opties?

Een kenmerk van opties is dat zij een hefboom hebben. Zie hierover ook paragraaf 2.11 (*Wat zijn de algemene kenmerken en risico's van derivaten?*) van de Bijlage Beleggen. Een hefboom zorgt er voor dat de winst die u kunt maken, hoger is dan de winst die u kunt maken als u direct in de onderliggende waarde belegt. U hoeft namelijk maar een klein bedrag te beleggen, terwijl uw kansen op winst gelijk zijn. Hier staat tegenover dat uw verlies ook groter kan zijn dan het verlies dat u kunt maken als u direct in de onderliggende waarde belegt.

Een voorbeeld

De prijs van een onderliggende waarde is € 100,-. De prijs van een call optie op deze onderliggende waarde met een uitoefenprijs van € 100,- is € 4,50 (tijd- en verwachtingswaarde). Als de prijs van de onderliggende waarde naar € 103,50 stijgt, zal de prijs van de call optie stijgen tot bijvoorbeeld € 6,40 (€ 3,50 intrinsieke waarde plus € 2,90 tijd- en verwachtingswaarde). De prijs van de onderliggende waarde is dus gestegen met 3,5% (van € 100,- naar € 103,50). Maar de prijs van de call optie is gestegen met 42% (van € 4,50 naar € 6,40).

De prijs van de onderliggende waarde is € 100,-. De prijs van een put optie op deze onderliggende waarde met een uitoefenprijs van € 100,- is € 3,00 (tijd- en verwachtingswaarde). Als de prijs van de onderliggende waarde naar € 103,50 stijgt, blijft de intrinsieke waarde nul. Maar de tijd- en verwachtingswaarde daalt dan, bijvoorbeeld tot € 2,30. De prijs van de onderliggende waarde is dus gestegen met 3,5%. Maar de prijs van de put optie is gedaald met 23%.

2.5. Wat is een 'in the money' optie?

Ligt de prijs van de onderliggende waarde hoger dan de uitoefenprijs van een call optie? Of ligt de prijs van de onderliggende waarde lager dan de uitoefenprijs van een put optie? Dan noemen we dat een 'in the money' optie. Een 'in the money' optie heeft veel intrinsieke waarde en tijd- en verwachtingswaarde.

2.6. Wat is een 'at the money' optie?

Is de uitoefenprijs van een optie ongeveer hetzelfde als de prijs van de onderliggende waarde? Dan noemen we dat een 'at the money' optie. De prijs bestaat vooral uit tijd- en verwachtingswaarde.

2.7. Wat is een 'out of the money' optie?

Ligt de prijs van de onderliggende waarde lager dan de uitoefenprijs van een call optie? Of ligt de prijs van de onderliggende waarde hoger dan de uitoefenprijs van een put optie? Dan noemen we dat een 'out of the money' optie. Een 'out of the money' optie heeft geen intrinsieke waarde. De prijs bestaat geheel uit tijd- en verwachtingswaarde.

2.8. Wat zijn de contractkenmerken van opties?

Een optie is een standaard contract met vaste en wisselende kenmerken. Deze kenmerken noemen we de contractkenmerken. De premie is het enige contractkenmerk van een optie dat wisselt tijdens de looptijd. De vaste contractkenmerken staan de hele looptijd vast. Behalve bij bijzondere gebeurtenissen. Zie ook paragraaf 2.11. (*Kan de optiebeurs de contractkenmerken van een optie aanpassen?*).

De vaste contractkenmerken zijn onder meer:

- ▶ de onderliggende waarde;
- ▶ de contractgrootte. Dit is de vaste hoeveelheid van een onderliggende waarde van een optie. Meestal is dit 100;
- ▶ de looptijd;
- ▶ de expiratedatum; en
- ▶ de uitoefenprijs.

Een voorbeeld

Aan de manier waarop de beurs een optie noteert ziet u de belangrijkste contractkenmerken.

Een optie op Euronext Amsterdam heeft bijvoorbeeld de volgende notering: RD Call Dec15 28. Dit betekent dat deze optie de volgende contractkenmerken heeft:

- ▶ *RD*: dit is een optie met als onderliggende waarde het aandeel Royal Dutch Shell
- ▶ *Call*: dit is een call optie
- ▶ *Dec15*: de expiratedatum van deze optie is op de derde vrijdag in december 2015
- ▶ *28*: deze optie heeft een uitoefenprijs van € 28,-.

2.9. Wie bepaalt de contractkenmerken?

De optiebeurs bepaalt de contractkenmerken van een optie. Zo bepaalt die beurs:

- ▶ voor welke onderliggende waarden er opties zijn. De onderliggende waarde is het beleggingsproduct (bijvoorbeeld een aandeel) of een andere waarde (bijvoorbeeld een index) die u met een optie kunt kopen of verkopen. De optiebeurs kiest zo veel mogelijk voor onderliggende waarden waarin actief wordt gehandeld, meestal op officiële beurzen. Een optie heeft altijd maar één soort onderliggende waarde.
- ▶ welke looptijd een optie krijgt. Er bestaan verschillende looptijden. Er zijn opties met een looptijd van één maand tot vijf jaar. Maar er zijn ook dagopties en weekopties.
- ▶ welke uitoefenprijzen een optieserie krijgt. Opties kunnen verschillende uitoefenprijzen hebben. In het begin zal een optie niet alle mogelijke uitoefenprijzen krijgen. Maar tijdens de looptijd van een optieserie kan de optiebeurs wel nieuwe uitoefenprijzen voor die optie invoeren. Bijvoorbeeld omdat de onderliggende waarde veel meer is gestegen of gedaald.

2.10. Wat is de munteenheid van een optie?

De optiebeurs bepaalt ook wat de munteenheid of valuta van een optie wordt. Kiest de optiebeurs een nieuwe optieklasse? Dan bepaalt zij gelijk wat de hoofdmarkt voor de onderliggende waarde van die optie is. Meestal is dit de thuishand, dat wil zeggen het land van herkomst van die onderliggende waarde. De munteenheid van het land van herkomst van de onderliggende waarde wordt dan meestal ook de munteenheid waarin de opties op die onderliggende waarde worden genoteerd.

2.11. Kan de optiebeurs de contractkenmerken van een optie aanpassen?

De optiebeurs kan de contractkenmerken van een optie aanpassen. Bijvoorbeeld bij:

- ▶ een fusie of overname
- ▶ een splitsing
- ▶ een claimemissie
- ▶ de uitgifte van bonusaandelen.

De optiebeurs kan de onderliggende waarde vervangen en de uitoefenprijs, de contractgrootte en het aantal opties aanpassen. De beurs past het aantal opties aan, als de beurs bijvoorbeeld 1 optie van u aanpast naar 2 opties. De optiebeurs zal uw optie niet aanpassen bij uitkering van normale dividenden. Het maakt daarbij niet uit of deze dividenden worden uitgekeerd in geld, in aandelen of als keuzedividend.

2.12. Kan de optiebeurs ingrijpen in de handel in opties?

De optiebeurs kan ingrijpen in de handel in opties door bepaalde maatregelen te nemen. U kunt dan mogelijk niet op ieder gewenst moment uw winst realiseren of uw verlies beperken. De optiebeurs kan in buitengewone situaties en als dat noodzakelijk is om de markt ordelijk en eerlijk te houden:

- ▶ de handel in opties beperken;
- ▶ extra voorwaarden aan de handel in opties toevoegen;
- ▶ de handel in opties uitstellen;
- ▶ de handel in opties stoppen. De optiebeurs kan besluiten een optieklasse uit de notering te nemen. Bijvoorbeeld als de onderliggende waarde niet langer leverbaar is. Dan zal de optiebeurs de waarde die uw optie nog heeft in geld afrekenen; of
- ▶ uitgevoerde orders doorhalen. Dit betekent dat alle orders die in een bepaalde periode zijn uitgevoerd door de optiebeurs worden teruggedraaid.

De optiebeurs zal er zoveel mogelijk doorlopend voor zorgen dat de handel in opties doorgaat. Maar soms lukt dat niet. Bijvoorbeeld doordat de optiebeurs last heeft van een storing in communicatielijnen of computersystemen. De handel kan daardoor verstoord raken en u of de bank kunnen daardoor schade krijgen. De optiebeurs is niet aansprakelijk voor schade van u of van de bank. Behalve als de schade het gevolg is van opzet of grove schuld van de optiebeurs.

De optiebeurs houdt toezicht op de handel, maar zij geeft geen garantie dat er geen onregelmatigheden kunnen voorkomen. Opereert een optiebeurs in een land van de Europese Economische Ruimte? Dan houdt de toezichthouder van dat land toezicht op die optiebeurs. Dit is zo geregeld volgens Europese richtlijnen.

2.13. Wat gebeurt er met mijn optie als er tijdelijk geen handel is in de onderliggende waarde?

Wordt de handel in een onderliggende waarde verstoord of onderbroken? Dan wordt de handel in de opties op die onderliggende waarde vaak uitgesteld of gestopt. Bij indexopties zal de optiebeurs de handel meestal uitstellen of stoppen als:

- ▶ de handel in de onderliggende waarden van die index, helemaal of voor een deel is verstoord of gestopt; of
- ▶ de optiebeurs niet meer de hele tijd zonder verstoring en zonder onderbreking kan beschikken over de berekende indexwaarde.

3. De werking en risico's van opties

3.1. Hoe werkt een optie?

U kunt een optie kopen. U bent dan de koper en u heeft hierdoor een recht. U bepaalt zelf of u van dat recht gebruik maakt. Maar u kunt ook een optie die u niet heeft, verkopen. U bent dan de verkoper (schrijver) en u heeft hierdoor een plicht. Oefent een koper de optie uit? Dan moet u uw verplichtingen nakomen. Zie ook paragraaf 5.3 (*Hoe eindigt mijn geschreven optie?*).

3.2. Wat gebeurt er als ik een call optie koop?

Koopt u een call optie? Dan:

- ▶ koopt u het recht om tijdens de uitoefenperiode de onderliggende waarden tegen de uitoefenprijs te kopen;
- ▶ betaalt u de premie en kosten voor deze call optie;
- ▶ schrijft de bank uw gekochte call optie bij op uw beleggingsrekening; en
- ▶ krijgt u hierdoor op uw beleggingsrekening een gekochte positie of ook wel een long positie in deze call optie.

3.3. Wanneer koop ik een call optie?

U koopt een call optie als u verwacht dat de onderliggende waarde gaat stijgen. U maakt winst als de prijs van de onderliggende waarde op een bepaald moment hoger is dan de uitoefenprijs van uw optie. U moet van de winst dan nog wel de premie en de kosten aftrekken die u voor uw optie betaald heeft. Heeft u een call optie op aandelen? Dan kan het interessant zijn om uw call optie uit te oefenen vóór de datum waarop de aandelen dividend uitkeren, omdat u dan het dividend krijgt dat de aandelen uitkeren. De datum waarop een aandeel dividend uitkeert noemen we de ex-dividend datum. Oefent u uw call optie niet uit? Dan zal de waarde van uw optie op de ex-dividend datum dalen. Leest u ook paragraaf 5.9 (*Wat is dividendstripping?*). U loopt met een gekochte call optie het risico dat uw verwachting niet uitkomt en de prijs van de onderliggende waarde daalt. Dan kunt u maximaal de premie verliezen die u betaald heeft plus de kosten.

3.4. Wat gebeurt er als ik een put optie koop?

Koopt u een put optie? Dan:

- ▶ koopt u het recht om tijdens de uitoefenperiode de onderliggende waarden tegen de uitoefenprijs te verkopen;
- ▶ betaalt u de premie en kosten voor deze put optie;
- ▶ schrijft de bank uw gekochte put optie bij op uw beleggingsrekening; en
- ▶ krijgt u hierdoor op uw beleggingsrekening een

gekochte positie of ook wel een long positie in deze put optie.

3.5. Wanneer koop ik een put optie?

U koopt een put optie als u verwacht dat de onderliggende waarde gaat dalen. U maakt winst als de prijs van de onderliggende waarde op een bepaald moment lager is dan de uitoefenprijs van uw optie. U moet hier dan nog wel de premie en de kosten van aftrekken die u voor uw optie betaald heeft. U loopt met een gekochte put optie het risico dat uw verwachting niet uitkomt en de prijs van de onderliggende waarde stijgt. Dan kunt u maximaal de premie verliezen die u betaald heeft plus de kosten.

Let op

Aan het kopen van opties zitten risico's. U moet geen opties kopen, als u niet wilt dat u uw inleg kunt verliezen. Uw inleg is de premie die u voor uw optie moet betalen.

3.6. Wat gebeurt er als ik een call optie schrijf?

Schrijft u een call optie? Dan:

- ▶ verkoopt u het recht aan de koper om tijdens de uitoefenperiode de onderliggende waarden tegen de uitoefenprijs van u te kopen;
- ▶ krijgt u de premie voor deze call optie;
- ▶ betaalt u kosten;
- ▶ heeft u niet een recht maar een plicht om te verkopen;
- ▶ schrijft de bank uw geschreven call optie bij op uw beleggingsrekening; en
- ▶ krijgt u hierdoor op uw beleggingsrekening een verkochte positie of ook wel een short positie in deze call optie.

3.7. Wanneer schrijf ik een call optie?

U schrijft een call optie als u verwacht dat de onderliggende waarde licht gaat dalen of gelijk blijft. U maakt winst als de prijs van de onderliggende waarde op een bepaald moment lager is dan de uitoefenprijs van uw optie. Uw maximale winst is dan de premie die u heeft gekregen voor uw optie minus de kosten. Hoe hoog de prijs van de onderliggende waarde ook stijgt, u krijgt nooit meer dan de uitoefenprijs. U loopt met een geschreven call optie het risico dat uw verwachting niet uitkomt en de prijs van de onderliggende waarde stijgt. Dan kan de koper zijn optie uitoefenen en kan de bank u aanwijzen om de onderliggende waarde tegen de uitoefenprijs te verkopen. Wilt u niet dat u wordt aangewezen, dan moet u tijdig uw geschreven call optie terugkopen. Hierover leest u meer in

paragraaf 4.4 (*Hoe geef ik een order op als ik mijn gekochte optie wil sluiten?*). Uw maximale verlies op een geschreven call optie hangt af van de vraag of u de onderliggende waarden op uw beleggingsrekening heeft. Zie hiervoor paragraaf 3.10 (*Wat is gedekt schrijven?*) en 3.11 (*Wat is ongedekt schrijven?*).

3.8. Wat gebeurt er als ik een put optie schrijf?

Schrijft u een put optie? Dan:

- ▶ verkoopt u het recht aan de koper om tijdens de uitoefenperiode de onderliggende waarden tegen de uitoefenprijs aan u te verkopen;
- ▶ krijgt u de premie voor deze put optie;
- ▶ betaalt u kosten;
- ▶ heeft u niet een recht maar een plicht om te kopen;
- ▶ schrijft de bank uw geschreven put optie bij op uw beleggingsrekening; en
- ▶ krijgt u hierdoor op uw beleggingsrekening een verkochte positie of ook wel een short positie in deze put optie.

3.9. Wanneer schrijf ik een put optie?

U schrijft een put optie als u verwacht dat de onderliggende waarde licht gaat stijgen of gelijk blijft. U maakt winst als de prijs van de onderliggende waarde op een bepaald moment hoger is dan de uitoefenprijs van uw optie. Uw maximale winst is dan de premie die u heeft gekregen voor uw optie minus de kosten. U loopt met een geschreven put optie het risico dat uw verwachting niet uitkomt en de prijs van de onderliggende waarde daalt. Dan kan de koper zijn optie uitoefenen en kan de bank u aanwijzen om de onderliggende waarden tegen de uitoefenprijs te kopen. Wilt u niet dat u wordt aangewezen? Dan moet u op tijd uw geschreven put optie terugkopen. Uw maximale verlies op een geschreven put optie is beperkt tot de uitoefenprijs. Zie hiervoor ook paragraaf 3.11 (*Wat is ongedekt schrijven?*).

Let op

Bij een geschreven optie loopt u meer risico dan bij een gekochte optie. Bij een gekochte optie kunt u maximaal uw inleg (de premie) verliezen. Bij een geschreven optie kunt u zelfs met een schuld blijven zitten. Daarom moet u alleen opties schrijven, als u een ervaren belegger bent en u de risico's financieel kunt dragen.

Overzicht call en put opties

Call optie	
Kopen	Kooprecht
Schrijven (verkopen)	Leveringsplicht (plicht tot verkoop)

Put optie	
Kopen	Verkooprecht
Schrijven (verkopen)	Afnameplicht (plicht tot koop)

3.10. Wat is gedekt schrijven?

Schrijft u een call optie terwijl u de onderliggende waarden op uw beleggingsrekening heeft? Dan noemen we dit een gedekt geschreven optie. Dan is uw winst beperkt tot de premie die u heeft gekregen minus de kosten.

3.11. Wat is ongedekt schrijven?

Schrijft u een call optie zonder dat u de onderliggende waarden heeft? Dan noemen we dit een ongedekt geschreven call optie of 'short' gaan. U loopt veel risico als u een ongedekte call optie schrijft. Stijgt de prijs van de onderliggende waarde? En wijst de bank u aan om de onderliggende waarde te verkopen? Dan moet u de onderliggende waarde eerst kopen tegen een vaak veel hogere koers dan dat u deze moet verkopen. Dit is namelijk de vooraf bepaalde prijs (de uitoefenprijs). Schrijft u een ongedekte call optie? Dan moet u goed beseffen dat uw verlies dus onbeperkt kan zijn.

Geschreven put opties zijn altijd ongedekt. Wijst de bank u aan? Dan moet u de onderliggende waarden kopen. Het risico dat u hierbij loopt is dat u de onderliggende waarden moet kopen tegen een vaak veel hogere prijs dan de werkelijke prijs is. U krijgt de onderliggende waarden dus al meteen met verlies in uw beleggingsportefeuille. Uw risico is beperkt tot maximaal de koopprijs van de onderliggende waarde minus de premie die u heeft ontvangen voor het schrijven van de put optie. De koopprijs is de vooraf bepaalde prijs (de uitoefenprijs).

Overzicht van de winst- en verlieskansen van call opties en put opties

Activiteit	Maximale winst (exclusief kosten)
Koop call optie	Onbeperkt
Koop put optie	Beperkt tot uitoefenprijs minus betaalde premie
Verkoop call optie (gedekt)	Beperkt tot ontvangen premie
Verkoop call optie (ongedekt)	Beperkt tot ontvangen premie
Verkoop put optie	Beperkt tot ontvangen premie

Activiteit	Maximale verlies (inclusief kosten)
Koop call optie	Beperkt tot betaalde premie
Koop put optie	Beperkt tot betaalde premie
Verkoop call optie (gedekt)	Beperkt tot uitoefenprijs minus ontvangen premie
Verkoop call optie (ongedekt)	Onbeperkt
Verkoop put optie	Beperkt tot uitoefenprijs minus ontvangen premie

3.12. Wat is margin?

Aan short posities zitten risico's. Een geschreven optie houdt in dat u een verplichting heeft om een bepaald aantal onderliggende waarden te kopen of te verkopen. Om er zeker van te zijn dat u die verplichting kunt nakomen, verlangt de bank dat u zekerheid aanhoudt. Deze zekerheid moet u aanhouden zolang u de geschreven optie op uw beleggingsrekening heeft. De zekerheid is net zo groot als de verplichting die u heeft. Dit noemen we de marginverplichting. Leest u ook artikel 2.4 (*Wat houdt marginverplichting in?*) van de Voorwaarden Opties. De marginverplichting is afhankelijk van onder meer de beurswaarde van uw geschreven optie en de beurswaarde van de onderliggende waarde. Hierdoor verandert uw marginverplichting bijna dagelijks.

4. ORDERS

4.1. Hoe geef ik een order op voor een optie?

Wilt u een order voor een optie opgeven bij de bank? Dan moet u hierbij de kenmerken van de optieserie opgeven.

Deze kenmerken zijn:

- ▶ de optieklasse. Bijvoorbeeld het aandeel PHI (aandeel Philips);
- ▶ de optiesoort (call of put optie);
- ▶ de looptijd; en
- ▶ de uitoefenprijs.

Ook moet u opgeven:

- ▶ hoeveel opties u wilt kopen of verkopen;
- ▶ of het een openingskoop of -verkoop is of een sluitingskoop of -verkoop is;
- ▶ welke prijslimiet u aan uw order wilt meegeven; en
- ▶ welke tijdslimiet u aan uw order wilt meegeven.

Tot slot moet u zelf rekening houden met de positielimiet van een optieserie. De optiebeurs bepaalt de positielimiet voor optieseries. Zie ook artikel 2.1 (*Welke regels gelden als ik een order voor een optie opgeef bij de bank?*) van de Voorwaarden Opties.

4.2. Hoe geef ik een order op als ik een optie wil kopen?

Wilt u een optie kopen? Dan geeft u aan de bank een order op voor een zogenoemde openingskoop. Voert de bank uw order uit? Dan krijgt u een long positie op uw beleggingsrekening voor deze optie.

4.3. Hoe geef ik een order op als ik een optie wil schrijven?

Wilt u een optie schrijven? Dan geeft u aan de bank een order op voor een zogenoemde openingsverkoop. Voert de bank uw order uit? Dan krijgt u een short positie op uw beleggingsrekening voor deze optie.

4.4. Hoe geef ik een order op als ik mijn gekochte optie wil sluiten?

Wilt u uw gekochte optie sluiten? Dan geeft u aan de bank een order op voor een zogenoemde sluitingsverkoop. Voert de bank uw order uit? Dan sluit de bank uw long positie. Daarmee verdwijnt deze optie van uw beleggingsrekening.

4.5. Hoe geef ik een order op als ik mijn geschreven optie wil sluiten?

Wilt u uw geschreven optie sluiten? Dan geeft u aan de bank een order op voor een zogenoemde sluitingskoop. Voert de bank uw order uit? Dan sluit de bank uw short positie. Daarmee verdwijnt deze optie van uw beleggingsrekening.

4.6. Kan het gebeuren dat ik mijn optie niet kan sluiten?

Het kan soms gebeuren dat het niet lukt uw optie te sluiten. De optiebeurs kan geen garantie geven dat de markt voor elke optieserie altijd groot genoeg is om uw optie te sluiten.

5. Eindigen en uitoefenen van opties

5.1. Ik heb een optie gekocht. Hoe eindigt mijn optie?

Heeft u een optie gekocht? Dan kan uw optie op drie manieren eindigen:

- ▶ U kunt uw gekochte optie uitoefenen tijdens de uitoefenperiode. U maakt dan gebruik van uw recht om de onderliggende waarden tegen de uitoefenprijs te kopen bij een call optie of te verkopen bij een put optie. U kunt alleen een optie met een Amerikaanse stijl tijdens de hele looptijd uitoefenen. Wat Amerikaanse stijl is, leest u in paragraaf 5.6 (*Wat is de stijl van een optie?*). Verder moet u zelf rekening houden met de uitoefenlimiet van een optieserie. De optiebeurs bepaalt de uitoefenlimieten voor alle optieseries. Zie ook artikel 2.1 (*Welke regels gelden als ik een order voor een optie opgeef bij de bank?*) van de Voorwaarden Opties.
- ▶ U kunt uw gekochte optie verkopen of uw verkochte optie terugkopen tijdens de looptijd. Dit noemen we opties sluiten. U eindigt uw gekochte optie met een sluitingsverkoop. Zie hiervoor paragraaf 4.4 (*Hoe geef ik een order op als ik mijn gekochte optie wil sluiten?*).
- ▶ Uw optie kan ook eindigen na de looptijd. Na de expiratedatum bestaat uw optie niet meer. Heeft u uw optie niet op tijd uitgeoefend of verkocht? Dan eindigt uw optie na de expiratedatum vanzelf. Wat de expiratedatum is, leest u in paragraaf 5.5 (*Wat is de expiratedatum?*).

Let op

In bepaalde gevallen wordt uw optie voor u uitgeoefend na de expiratedatum, ook al doet u zelf niets. Zie hiervoor artikel 3.3 (*Kan de bank mijn opties voor mij uitoefenen?*) van de Voorwaarden Opties.

5.2. Hoe geef ik een opdracht op als ik mijn gekochte optie wil uitoefenen?

Wilt u uw gekochte optie uitoefenen? Dan geeft u de bank daarvoor een opdracht. U kunt deze opdracht niet meer tegenhouden nadat u uw opdracht aan de bank heeft gegeven. Als de clearingorganisatie de opdracht van de bank heeft ontvangen, bent u verplicht om:

- ▶ de onderliggende waarde te kopen (afnemen) tegen de uitoefenprijs bij een call optie;
- ▶ de onderliggende waarde te verkopen (leveren) tegen de uitoefenprijs bij een put optie.

Wat een clearingorganisatie is, leest u in paragraaf 5.4 (*Wat is een clearingorganisatie?*).

5.3. Hoe eindigt mijn geschreven optie?

Heeft u een optie geschreven? Dan kan uw optie op drie manieren eindigen:

- ▶ U kunt worden aangewezen tijdens de uitoefenperiode. De koper oefent dan zijn optie uit. U moet dan tegen de uitoefenprijs:
- ▶ de onderliggende waarde verkopen (leveren) bij een call optie;
- ▶ de onderliggende waarde kopen (afnemen) bij een put optie.
- ▶ U kunt uw geschreven optie terugkopen tijdens de looptijd. Dit noemen we opties sluiten. U eindigt uw geschreven optie met een sluitingskoop. Zie hiervoor paragraaf 4.5 (*Hoe geef ik een order op als ik mijn geschreven optie wil sluiten?*).
- ▶ Uw optie kan ook eindigen na de looptijd. Na de expiratedatum bestaat uw optie niet meer. Dan eindigt uw optie na de expiratedatum vanzelf. Wat de expiratedatum is, leest u in paragraaf 5.5 (*Wat is de expiratedatum?*).

Let op

Heeft u een call optie geschreven op aandelen die op een bepaalde datum dividend uitkeren? Dan moet u rekening houden met de datum van de dividenduitkering. De kans is namelijk groot dat uw geschreven call optie wordt aangewezen op de dag voordat het dividend wordt uitgekeerd. Leest u ook paragraaf 5.9 (*Wat is dividendstripping?*).

5.4. Wat is een clearingorganisatie?

Geef u aan de bank een opdracht om voor u een optie te kopen, te schrijven of uit te oefenen? Dan geeft de bank hiervoor een opdracht aan een clearingorganisatie. De clearingorganisatie zorgt voor de afwikkeling van opties. De clearingorganisatie houdt alle long en short posities bij die er als gevolg van de handel in opties zijn. De clearingorganisatie stelt zich juridisch gezien op tussen de banken. De banken treden op namens hun klanten die beleggen in opties. Bent u bijvoorbeeld de koper van een optie? Dan sluit u een contract met de verkopende partij (de schrijver). Maar u en de schrijver kennen elkaar niet. De clearingorganisatie is de tegenpartij van uw bank en de bank van de schrijver. De clearingorganisatie is de zogenoemde centrale tegenpartij.

5.5. Wat is de expiratedatum?

Op Euronext Amsterdam is de expiratedatum de derde vrijdag van de uitoefenmaand. Behalve bij opties met een uitoefenperiode korter dan een maand, zoals dagopties en weekopties. Is deze derde vrijdag geen handelsdag? Dan

is de handelsdag vóór deze derde vrijdag van de maand de expiratedatum. Nadat de handel in aflopende series is gestopt, is de uitoefening van het recht tot koop of het recht van verkoop nog mogelijk.

5.6. Wat is de stijl van een optie?

Er bestaan twee verschillende stijlen van opties: Amerikaanse en Europese stijl. Heeft u een optie Amerikaanse stijl gekocht? Dan kunt u uw optie op ieder moment tijdens de looptijd uitoefenen. Aandelenopties op Euronext Amsterdam zijn opties met een Amerikaanse stijl. Bij een optie Europese stijl kunt u uw optie alleen uitoefenen op de uitoefendatum. U kunt uw optie met een Europese stijl natuurlijk wel eerder sluiten met een sluitingsverkoop of een sluitingskoop. Indexopties en valutaopties op Euronext Amsterdam zijn opties met een Europese stijl.

5.7. Hoe kunnen opties worden afgewikkeld?

Opties kunnen op twee manieren worden afgewikkeld, namelijk:

- ▶ door de onderliggende waarde te leveren, zoals bij aandelenopties; of
- ▶ door de optie af te rekenen in geld, zoals bij indexopties en valutaopties.

De manier waarop de optie wordt afgewikkeld, hangt van de soort optie af.

Het afrekenen in geld noemen we 'cash settlement'. Dit gebeurt op basis van de uitoefenprijs en de afrekeningswaarde. De afrekeningswaarde is de koers van de onderliggende waarde waarop opties op de expiratedatum worden afgerekend of verrekend. De afrekeningswaarde noemen we ook wel de settlementprijs. Wordt een optie in geld verrekend, dan:

- ▶ krijgt de koper van een call optie het verschil tussen de uitoefenprijs en de settlementprijs. Maar alleen als de uitoefenprijs de laagste van de twee is; en
- ▶ krijgt de koper van een put optie het verschil tussen de uitoefenprijs en de settlementprijs. Maar alleen als de uitoefenprijs de hoogste van de twee is.

5.8. Hoe wordt de onderliggende waarde van een optie geleverd en betaald?

Voor de levering van aandelen als gevolg van uitoefening van een aandelenoptie, geldt dat aandelen die op de dag van een uitoefening inclusief dividend worden genoteerd, het zogenaamde 'cum-dividend', ook inclusief dividend moeten worden geleverd. Aandelen die op de dag van uitoefening zonder dividend worden genoteerd, het zogenaamde 'ex-dividend', moeten zonder dividend worden

geleverd. Een optiebeurs behoudt zich het recht voor in bijzondere situaties te bepalen dat uitgeoefende opties niet door levering maar door verrekening in geld zullen worden afgewikkeld. Dit gebeurt op basis van zogenoemde verrekenprijzen die door de optiebeurs zullen worden vastgesteld.

5.9. Wat is dividendstripping?

Wordt bijvoorbeeld uw geschreven call optie XYZ aangegeven? Dan moet u de aandelen XYZ met het dividend leveren en heeft u dus geen recht meer op het dividend van die aandelen. Want u moet dat dividend aan de koper van uw optie geven. Dit noemen we dividendstripping. Heeft u niet de aandelen, maar een gekochte call optie als dekking voor uw geschreven call optie? Dan moet u die gekochte optie uitoefenen om de aandelen te kunnen leveren. Maar de bank kan u over de aanwijzing op zijn vroegst op de datum van de dividenduitkering informeren. Hierdoor kunt u uw gekochte call optie alleen uitoefenen zonder het dividend. Terwijl u de aandelen moet leveren met het dividend. U heeft hierdoor dus altijd een tekort voor het bedrag van het dividend. Heeft u een geschreven call optie op aandelen? Dan moet u zelf opletten wanneer deze aandelen dividend gaan uitkeren. Wilt u niet het risico lopen dat u de aandelen moet leveren met het dividend? Dan moet u uw geschreven call optie op tijd sluiten.

5.10. Wat is doorrollen?

Heeft u een optie? Dan kunt u deze optie sluiten en tegelijkertijd een nieuwe optie kopen of schrijven. De nieuwe optie moet dan wel dezelfde onderliggende waarde hebben. De aflooptdatum van de nieuwe optie ligt verder weg dan de aflooptdatum van de optie die u eerst had. De uitoefenprijs van de nieuwe optie kan ook anders zijn dan van de optie die u eerst had. Evenals het aantal optiecontracten.

Let op

Rolt u een geschreven optie waarin u verlies heeft door? Dan neemt u daarmee het risico dat uw verlies nog groter wordt.

6. Doelen van opties

6.1. Met welke doelen kan ik in opties beleggen?

U kunt voor verschillende doelen in opties beleggen. U kunt bijvoorbeeld beleggen in opties, omdat u daarmee:

- ▶ koerswinst wilt halen (zie paragraaf 6.2)
- ▶ extra inkomen wilt krijgen op uw aandelen (zie paragraaf 6.3)
- ▶ uw beleggingsportefeuille wilt beschermen tegen koersdalingen (zie paragraaf 6.4)

- uw koopprijs of verkoopprijs van de onderliggende waarde vast wilt leggen (zie paragraaf 6.5).

6.2. Hoe kan ik in opties beleggen, als ik koerswinst wil halen?

Als u een optie koopt, dan verwacht u een verandering in de prijs van de onderliggende waarde. Koopt u een call optie? Dan verwacht u een stijging van de prijs. Koopt u een put optie? Dan verwacht u een daling. In beide gevallen kunt u in opties een in verhouding grotere winst halen dan wanneer u met hetzelfde bedrag in de onderliggende waarde zelf zou handelen. Dit komt door het hefboomeffect. Zie paragraaf 2.4 (*Wat is de hefboom van opties?*). Bij een stijging van de prijs van de onderliggende waarde zal in het algemeen de prijs van de call optie ook stijgen. En bij een daling van de prijs van de onderliggende waarde zal de prijs van de put optie stijgen. Hierdoor kunt u winst op uw optie halen.

6.3. Hoe kan ik in opties beleggen, als ik extra inkomen wil krijgen op mijn aandelen?

Wilt u extra inkomen uit uw aandelen krijgen? Dan kunt u call opties schrijven op uw aandelen. Dit doet u als u de onderliggende waarde in uw portefeuille heeft. Zo vormt de premie die u krijgt een extra rendement op aandelen in uw beleggingsportefeuille, zolang u niet wordt aangewezen. Wordt u wel aangewezen? Dan moet u de aandelen tegen de uitoefenprijs verkopen. De uitoefenprijs is dan meestal lager dan de werkelijke prijs. U mist hierdoor dus een deel van de winst die u had kunnen krijgen als u direct die aandelen had verkocht.

6.4. Hoe kan ik in opties beleggen, als ik mijn beleggingsportefeuille wil beschermen tegen koersdalingen?

Wilt u uw beleggingsportefeuille beschermen tegen dalende prijzen? Dan kunt u een put optie kopen. Welke uitoefenprijs u kiest, bepaalt tot hoever u uw beleggingsportefeuille beschermt. Daalt de prijs niet, dan is uw maximale verlies de premie die u voor uw put optie heeft betaald. Sommige beleggers schrijven een gedekte call optie om hun beleggingsportefeuille te beschermen. Dat kan ook, maar dat werkt alleen als de prijs maar heel licht daalt. Namelijk tot het bedrag van de premie die u voor uw geschreven call optie heeft gekregen. Daalt de prijs meer, dan heeft u geen bescherming meer.

6.5. Hoe kan ik in opties beleggen, als ik de koopprijs of verkoopprijs van de onderliggende waarde wil vastleggen?

Wilt u in de toekomst uw onderliggende waarde kopen

tegen een bepaalde prijs? Dan kunt u een call optie kopen. U verwacht dat de prijs van de onderliggende waarde zal stijgen. Stijgt de prijs van de onderliggende waarde niet? Dan is uw maximale verlies de premie die u voor uw call optie heeft betaald. Maar als u nog steeds van plan bent de onderliggende waarde te kopen, dan kunt u die op dat moment misschien wel tegen een veel lagere prijs zelf kopen. Wilt u in de toekomst een onderliggende waarde verkopen tegen een bepaalde prijs? Dan kunt u een put optie kopen. U verwacht dat de prijs van de onderliggende waarde zal dalen. Daalt de prijs van de onderliggende waarde niet? Dan is uw maximale verlies de premie die u voor uw put optie heeft betaald. Maar als u nog steeds van plan bent om uw onderliggende waarde te verkopen, dan kunt u die op dat moment misschien wel tegen een veel hogere prijs zelf verkopen.

7. Exposure

7.1. Wat is exposure?

Exposure geeft weer hoe uw beleggingsportefeuille is blootgesteld aan veranderingen in de markt. Belegt u in opties? Dan berekent de bank de exposurewaarde van uw beleggingsportefeuille. De exposurewaarde van uw beleggingsportefeuille is gelijk aan de economische waarde van uw beleggingsportefeuille plus of min de exposure van uw opties. De economische waarde is de waarde die uw beleggingsportefeuille op dat moment heeft in de markt, bijvoorbeeld op een beurs. Opties kunnen de samenstelling en het risico van uw beleggingsportefeuille veranderen. Dat komt door de hefboomwerking van opties. Zie paragraaf 2.4 (*Wat is de hefboom van opties?*). Meestal wordt het risico van uw beleggingsportefeuille hoger als u belegt in opties. De bank deelt uw opties voor de exposurewaarde in één van de vermogenscategorieën in. Hierdoor kan de bank uw opties meenemen in de toets of uw beleggingen nog passen bij uw risicoprofiel.

Leest u ook

De brochures over exposure. Hier vindt u een uitgebreide beschrijving en rekenvoorbeelden van hoe de bank de exposurewaarde van een beleggingsportefeuille uitrekent. Deze brochure vindt u op abnamro.nl/beleggen of krijgt u van uw Private Banking adviseur.

ABN AMRO Bank N.V.
Amsterdam, november 2011

ABN AMRO Bank N.V., gevestigd te Amsterdam
Handelsregister KvK Amsterdam, nummer 34334259.

